

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG IS A SZUPERMONOPÓLIUM LÉTREJÖTTÉT SEGÍTETTE

Az Energiapolitika 2000 Társulat állásfoglalása

Az Európai Bizottság 2005. december 21-i közleményéből kiderült, hogy jóváhagyták a MOL gáz üzletágának E.ON általi felvásárlását. 2006. január 12-én a tranzakció létrejött.

Társulatunk 2005. júniusában a „Meg kell védeni a magyar energiapiacot az E.ON szupermonopóliumtól” c. állásfoglalását eljuttatta az Európai Bizottság versenypolitikai főigazgatóságára is, amelyben kifejtettük, hogy az E.ON-MOL gázüzletág tranzakció engedélyezése ellentétes az EU piaci irányelveivel, amelynek lényege a monopolhelyzetek kialakulásának megakadályozása. A gáz-szolgáltatóként a magyar piacon három társaságban tulajdonosként már jelen lévő E.ON — a Földgázellátó Rt.-t és a Földgáztároló Rt. megvásárlásával, valamint a Panrusgáz Magyar-Orosz Gázipari Rt. gázimportáló-cégből az 50 %-os MOL rész kivásárlásával — gyakorlatilag a stratégiai jelentőségű teljes gázellátó vertikum birtokába kerülhet. Különösen, ha figyelembe vesszük a MOL Földgázszállító Rt. eladására vonatkozó opciós megállapodást is.

Hangsúlyoztuk, hogy az európai gáziparban is egyre jelentősebb érdekeltségekkel rendelkező E.ON Európa három legnagyobb villamos energia társaságának egyike; Magyarországon pedig az észak-dunántúli, a dél-dunántúli és a tiszántúli áramszolgáltatóknak és a debreceni kombinált ciklusú gázerőműnek a tulajdonosa. Épül a nyíregyházi gázturbinás erőmű, sajtóhírek szerint az E.ON Mohács és Győr közelében tervez egy-egy nagy gázturbinás erőművet építeni, vagyis növelni igyekszik a villanytermelésben való részesedését is. Ez azért veszélyes, mert — szemben a MOL-al, amelynek a villamos piacon nem voltak érdekeltségei — az E.ON-nak a villanyszolgáltatás alaptevékenysége, amit a gázüzletág fog támogatni. A gázüzletág birtokában az E.ON a fogyasztók számára kedvezőtlenül befolyásolhatja a villany szolgáltatás és a távfűtés árait is, hiszen a villamosenergia-termelés 40 százalékát a gáztüzelésű erőművek adják, a távfűtés pedig csaknem teljes mértékben földgázbázisú.

A vizsgálat során úgy tűnt, hogy a Bizottság osztja aggályainkat. A közelmúltban azonban kiderült, hogy az Európai Bizottság, „feltételekkel” ugyan, de engedélyezte a E.ON-nak a hazai gázrendszer nagy részére vonatkozó vásárlási szándékát, az említett közlemény szerint a következők szerint:

- A Panrusgáz Rt.-ben lévő 50 százalékos MOL rész kivásárlását a Bizottság engedélyezte, vagyis az orosz gázimport is (felerészben) az E.ON kezébe kerül.
- Az eredeti megállapodás szerint a MOL eladja az összes hazai kereskedelmi gáztárolót magába foglaló MOL Földgáztároló Rt. és a teljes magyar gáznagykereskedelmet végző MOL Földgázellátó Rt. 75 százalék mínusz egy részvényét, a fennmaradó 25 százalékot pedig öt éven belül vásárolhatja meg az E.ON. A Bizottság most úgy döntött, hogy a MOL e két cégnek a száz százalékát értékesítse a német félnek.
- Az Európai Bizottság azt is megszabta, hogy a kitermelt hazai földgáz 50 százalékát (a teljes piaci mennyiség 10 %-a) és további egymilliárd köbmétert (a teljes piaci mennyiség 7 %-a) piacon, versenytárgyalás útján viszonteladóknak kell értékesítenie, illetve továbbadnia az E.ON-nak. Ez azt jelenti, hogy a teljes mennyiség 83 %-ára terjed ki az E.ON monopóliuma.

- Az eredeti szerződés szerint az E.ON két éven belül a MOL Földgázszállító Rt. 75 százalékát is megvehette volna. A most megjelent hivatalos közlemény erről csupán annyit jegyez meg, hogy a MOL Földgázszállító 75 százalékának eladását újra engedélyeztetni kell, vagyis ezt a döntést halasztja; az engedélyhez nem kötött 25 százalék eladását megtiltja.
- A bizottság nem korlátozta az E.ON-nak sem a magyarországi, sem a térségben meglévő más földgáz és villamos energia termelő-szolgáltató érdekeltségeit. E tekintetben a bizottság a további terjeszkedést sem tiltotta meg, vagyis megnyílt a lehetősége a földgáz ellátástól a villamosenergia-termelésen keresztül a villanyszolgáltatásig terjedő szupermonopólium létrejöttének, amely ellen érveltünk.
- A hazai gáztárolás is az E.ON kezébe kerül, a Bizottság szerint azonban szabályozott árakon és feltételekkel biztosítani kell a hozzáférést mások számára is a tárolókhoz.

Kérdés, hogy lesznek-e más szereplők, hiszen a Panrusgázban szerzett 50 %-os részesedés révén a hazánkba irányuló jelenlegi orosz gázimport is az E.ON befolyása alá kerül, s a Közép-kelet Európát elkerülő 2010-re tervezett orosz- német tenger alatti közvetlen földgázvezeték is 25 %-ban az E.ON tulajdonában lesz.

A múlt év végén ismertté vált Kormány-MOL megállapodás szerint, a MOL-ban lévő állami tulajdon 11,7 százaléknyi maradékból további 10 százaléknyi állami tulajdonú részvény megvásárlására a MOL opciót kapott, pedig a gázüzletágban kellett volna az állam tulajdonosi pozícióját fenntartani. Ennek a megállapodásnak volt része a gáztárolók párnagázának eladása, továbbá a hazai kitermelésű gáz után fizetendő bányajáradék mértékének 2020-ig történő befagyasztása is. Ezek a megállapodások akár az E.ON –MOL üzlet előkészítésének is tekinthetők.

Az E.ON belépésével a hazai rendelkezési lehetőség a gázüzletágban megszűnik, a szállítás egyelőre és a rendszerirányítás megmarad. Ez azonban nem jelent garanciát a hazai fogyasztói érdekek érvényesülésére. Az eredeti megállapodáson felüli tulajdonrész értékesítéséhez még a Magyar Energia Hivatal engedélye szükséges. Ez jelenthetné az utolsó „szalmaszálát” a magyar érdekek érvényesítésére. Az előjelek azonban nem kedvezők, mivel az eredeti ügyletet a múlt év közepén a Hivatal könnyen teljesíthető „puha” versenykörnyezeti feltételekkel már engedélyezte, s úgy nyilatkozott, hogy az E.ON-nak, mint stratégiai befektetőnek a megjelenése javítja a földgázellátás biztonságát és a jelenleginél több választási lehetőséget biztosít a földgáz versenypiac szereplői számára.

A Bizottság fenti döntését üdvözlötte a (magyar) Gazdasági Versenyhivatal, amely versenyjogi aggályait hangoztatva korábban nem foglalt állást, és Brüsszelre hagyta a döntést. Most azt mondják, hogy a GVH sokat dolgozott azon, hogy a magyarországi földgázpiacon megmaradjanak, illetve megteremtődjenek azok a körülmények, amelyek hosszú távon is lehetővé teszik a verseny kialakulását.

Szerintünk azonban a jelenleginél is nagyobb külföldi monopólium jön létre, tovább korlátozva a magyar fogyasztók érdekeinek érvényesítési lehetőségét.

Budapest, 2006. január 16.

Energipolitika 2000 Társulat
Elnöksége